

Posuzování krajinného rázu aneb větrné parky jako přirozená součást moderní krajiny

Snopková, T.: Landscape Character Assessment – Wind Farms as a Natural Part of the Modern Landscape. *Životné prostredie*, 2017, 51, 3, p. 178–182.

Nature and landscape protection is a traditional part of environmental law. Landscape protection is provided through a range of general and special instruments. At European level, the landscape is protected in particular by the European Landscape Convention. The Czech Act No. 114/1992 Coll., on Nature and Landscape Protection also defines a landscape character. The aim of the landscape character protection is to preserve the values and characteristics of the landscape from the historical, aesthetical and cultural point of view. It aims to protect the inner values of nature, but also the value created by the mankind. The following paper deals with the way the landscape conservation is being carried out. The main question, however, is how landscape protection is compared with new technical features in the landscape, such as wind power plants as renewable energy sources. The question is whether the priority will be given to the preserving the "virgin" landscape, or to the promotion of renewable energy sources installations as a modern element becoming an integral part of the countryside. Both ways realized under the principle of sustainability.

Keywords: *landscape character, urban planning, wind power plants, sustainability, nature protection*

Není sporu o tom, že krajinný ráz a krajina samotná se v čase mění. Už v době přijetí zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen zákon č. 114/1992 Sb.) byl vzhled krajiny jiný, než několik desítek let předtím. Dvacáté století bylo díky rozvoji automobilové dopravy stoletím budování silniční a dálniční infrastruktury. V evropských podmínkách se jednalo o rozsáhlé zásahy do původní krajiny. Průmyslová revoluce přinesla budování velkých i malých podniků. Vysoká spotřeba energie a nároky lidí si vyžádaly zvýšení těžební činnosti. Evropská „panenská krajina“ se změnila k obrazu průmyslového využití k službám člověka.

Trend budování a naplňování lidských potřeb pokračuje i nadále. Nyní je však kromě budování samotného kladen silný důraz na environmentální dopady lidských činností. Vybíráme, zda využijeme

obnovitelné zdroje energie nebo uhlí, zda zvolíme klimatické změny nebo udržitelnost v životním prostředí, zda chceme krajinu panensky větrnou a slunečnou, nebo hnědo- a černouhelnou, zda vodu průzračnou nebo „profrakovanou“ (odborné studie, jako např. materiál Evropského parlamentu Dopady těžby břidlicového plynu a břidličné ropy na životní prostředí a na lidské zdraví (2011), poukazují na to, že získávání břidličného plynu a ropy pomocí metody frakování – hydraulického štěpení – ohrožuje kvalitu vody). Podpora a využití obnovitelných zdrojů je téma, které, troufáme si říci, hýbe dnešním světem.

Pohled na využití obnovitelných zdrojů však není černobílý. Několik praktických případů umístění větrných elektráren v české krajině nás dovedlo k otázce, jak a zda se pohled na posuzování krajinného rázu mění v čase. A nakolik jsou tyto

změny změnami právními nebo změnami faktickými.

Krajinný ráz v evropském právním prostředí

Považujeme za důležité pozastavit se u toho, jak se ochranou krajiny zabývá Evropa jako celek. Řada evropských států podepsala a ratifikovala Evropskou úmluvu o krajině, přijatou dne 20. října 2000 ve Florencii (dále jen Úmluva). Základním mottem Úmluvy je podpora ochrany, správy a plánování krajiny a současně organizace evropské spolupráce na tomto úseku (Weber, 2007).

Jednotlivé státy se podepsáním Úmluvy zavazují právně uznat krajinu jako základní složku prostředí, v němž obyvatelé žijí, a která je výrazem rozmanitosti kulturního a přírodního dědictví a též základ jejich identity. Kromě vytváření vlastní krajinné politiky (politiky krajinného plánování) má být ochrana krajiny prakticky zahrnuta do politik územního plánování, jakož i do ostatních politik, kterými může být přímo či nepřímo dotčena (politika environmentální, hospodářská, zemědělská aj.). Součástí plánovacích procesů má být účast veřejnosti.

Z preambule Úmluvy vyzdvihneme následující:

- *krajina přispívá k utváření místních kultur a je základní součástí evropského přírodního a kulturního dědictví, protože přispívá k blahu lidstva a upevnění evropské identity;*
- *krajina je všude důležitou součástí kvality života lidí: v městských oblastech a na venkově, v narušených oblastech stejně jako v oblastech vysoce kvalitních, v oblastech pozoruhodných i běžných;*
- *vývoj výrobních postupů v zemědělství, lesnictví, průmyslu a při těžbě nerostů, a dále v oblastech územního plánování, řízení regionálního rozvoje, dopravy, infrastruktury, cestovního ruchu, rekreace a na obecnější úrovni změny ve světové ekonomice v mnoha případech urychlují proměnu krajiny.*

Z hlediska Úmluvy má krajina na jedné straně podobu přírodního a kulturního dědictví, na druhé straně je však výrazně ovlivněna technickým pokrokem. Otázkou praktického posouzení pak je, co má být jako krajina zachováno, a co, proč a jak může být potlačeno či překryto technicistními prvky moderní doby.

Pojem krajinný ráz z pohledu českého práva

České právo se zabývá ochranou krajiny, resp. krajinného rázu již od počátku cílené environmentálně legislativní činnosti po roce 1989. Zákon č. 114/1992 Sb. vymezil krajinu jako *část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořenou souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky*. Toto ustanovení překonalo více než dvě desetiletí platnosti právní úpravy.

Shodně trvalé je ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., které podrobněji charakterizuje krajinný ráz jako zejména *přírodní, kulturní a historickou charakteristiku určitého místa či oblasti*. Krajinný ráz je definován též svým obsahem, dojde-li na jeho posuzování, zahrnuje významné krajinné prvky, zvláště chráněná území, kulturní dominanty krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.

Definice a vnitřní obsah pojmu krajinný ráz se tedy dochovaly. Oč je však trvalejší pojem samotný, o to více se mění praktický pohled na to, co ještě je či naopak není základem do krajinného rázu.

Vymezením pojmu krajina, resp. krajinný ráz se zabývali též české soudy. Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích (např. č. j. 1 As 59/2008-77, č. j. 6 A 83/2002) vyvodil, že definici krajiny nelze pojmout odtrženě od ostatních ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. V praxi je nutné ji vždy poměřovat s účelem celého zákona. Účel zákona č. 114/1992 Sb. je definován v jeho ustanovení § 1: *přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině,*

k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás a k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji. Podle ustanovení § 2 zákona č. 114/1992 Sb. se ochranou přírody a krajiny rozumí *péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny*.

Podle Nejvyššího správního soudu je třeba pojmy „krajina“ a „krajinný ráz“ vykládat ve vazbě na vymezené společenské vztahy chráněné zákonem, a to způsobem odpovídajícím smyslu zákona, nikoliv extenzivně. Pod zorným úhlem tohoto výkladu nemůže být centrální část vysoce urbanizovaného prostředí bez dalšího považována za krajinu. Krajinný ráz by tu měl být posuzován jen tehdy, jestliže přistoupí některý z dalších prvků, jako je významný krajinný prvek apod.

Posuzování vlivu činností na krajinný ráz

Ochrana krajinného rázu se od počátku účinnosti zákona č. 114/1992 Sb. děje prostřednictvím ustanovení § 12 odst. 2 tohoto zákona: *K umisťování a povolování staveb, jakož i jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody*. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit Ministerstvo životního prostředí ČR obecně závazným právním předpisem. Po dobu platnosti zákona však nebyl prováděcí předpis vydán, což bylo pro účely praxe nahrazeno Metodickými pokyny (2005).

Díky tomu, že ustanovení § 12 zákona č. 114/1992 Sb. je dostatečně konkrétní, je v zásadě možné jej aplikovat i bez prováděcího předpisu (Knotek, 2017). Je třeba zdůraznit, že souhlas vydávaný podle § 12 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. je v zásadě rozhodnutím ve smyslu

§ 65 odst. 1 soudního řádu správního a je tedy samostatně přezkoumatelný před správním soudem.

Legislativní změnu do procesu posuzování krajinného rázu vnesl zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), resp. zákon č. 186/2006 Sb., o změně některých zákonů souvisejících s přijetím stavebního zákona a zákona o převlastnění (změnový zákon). Změnovým zákonem byl do ustanovení § 12 zákona č. 114/1992 Sb. doplněn odst. 4, v němž se stanovilo, že *krajinný ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody*.

Od účinnosti stavebního zákona a změnového zákona z roku 2006 se tedy krajinný ráz neposuzuje ve výše vymezených případech, a to za předpokladu, že podmínky ochrany krajinného rázu byly dohodnuté s orgánem ochrany přírody. Tyto podmínky mají být vytvořeny společným jednáním mezi orgánem ochrany přírody a pořizovatelem územně plánovací dokumentace. Nejedná se však o zvláštní smlouvu uzavíranou nad rámec postupů podle stavebního zákona (Mazančová, 2017). Ochrana krajinného rázu se prostřednictvím stavebního zákona a citovaného ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. stala nedílnou součástí územního plánování. Úkoly orgánů územního plánování ve vztahu k ochraně přírody a krajiny jsou vymezené zejména v § 18 odst. 4 stavebního zákona (mezi cíle územního plánování patří ochrana a rozvoj přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území, ochrana krajiny jako podstatné složky prostředí života obyvatel a základu jejich totožnosti).

Stavební zákon dále upravuje povinnost zabývat se krajinným rázem, a to prostřednictvím územně analytických podkladů. Prováděcí předpis ke stavebnímu zákonu,

vyhláška č. 500/2006 Sb. stanoví požadovaný obsah územně analytických podkladů – zahrnuje zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot, limity využití území, zjištění a vyhodnocení změrů na provedení změn v území. Jedná se tedy především o preventivní hodnocení krajinného rázu na úrovni územního plánování obcí (Svobodová, 2011).

Nezastavené území nebylo do nového postupu zahrnuto, a to s ohledem na to, že *pro toto území zpravidla územně plánovací dokumentace nestanoví dostatečně podrobnou regulaci, a také proto, že v tomto území se předpokládá větší citlivost přírodní složky území* (podle sněmovního tisku č. 998, VI. n. z. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=998&CT1=0>).

Stavebním zákonem z roku 2006 byla provedena zásadní změna v tom smyslu, že od jeho účinnosti jsou stanoviska a souhlasy dotčených orgánů, na která navazuje správní rozhodnutí podle stavebního zákona, zásadně vydávána jako závazná stanoviska podle správního řádu. Stanoviska dotčených orgánů, která jsou uplatňována při projednávání politiky územního rozvoje nebo územně plánovací dokumentace, nebudou vydávána správním rozhodnutím, nicméně jsou pro orgány územního plánování závazná. Případné rozpory mezi nimi jsou řešeny podle správního řádu.

Změnovým zákonem k zákonu stavebnímu bylo upraveno též ustanovení § 90 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. V případě, kdy bude na posouzení krajinného rázu navazovat povolující rozhodnutí jiného správního orgánu, orgán ochrany přírody vydá „pouze“ závazné stanovisko podle § 149 správního řádu. Jestliže nebude v konkrétním případě vydáváno navazující povolení (protože pro danou situaci není třeba), bude souhlas s krajinným rázem vydán ve správním řízení ve formě samostatně přezkoumatelného správního rozhodnutí.

Z posledního legislativního vývoje na úseku územního plánování je třeba dodat, že ochrana krajinného rázu nebyla přímo dotčena novelizací stavebního zákona, účinnou od 1. ledna 2018, provedenou zákonem č. 225/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Změny postupů v územním plánování by neměly mít přímý dopad na posuzování krajinného rázu. Krajinný ráz má nadále své místo v cílech územního plánování (§ 18 stavebního zákona) i v územním plánu (§ 43 stavebního zákona).

Ve kterých případech může dojít k zásahu do krajinného rázu?

Zda má být v konkrétním případě vydáván souhlas se zásahem do krajinného rázu podle § 12 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., potažmo zda má být vydáno závazné stanovisko k zásahu do krajinného rázu podle § 90 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., tedy zda může v konkrétním případě dojít ke snížení nebo změně krajinného rázu, je v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu otázkou právní.

Orgán ochrany přírody je jediným subjektem oprávněným a povinným v konkrétním případě rozhodnout o tom, zda souhlas se zásahem do krajinného rázu má být vydán či nikoliv, resp. o tom, zda určitou činností může dojít ke snížení nebo změně krajinného rázu či nikoliv. Otázka, zda je v daném případě zásah možný, je otázkou pro správní úvahu příslušného orgánu ochrany přírody. Správním orgánům nelze v tomto směru odejmout posouzení míry a kvality zásahu do krajinného rázu.

Vycházejí z judikatury Nejvyššího správního soudu (č. j. As 48/2008-210), uvádíme základní závěry k tomu, kdy a proč se má posuzovat, a jak v tomto případě postupovat:

- Orgán ochrany přírody vydá rozhodnutí o tom, zda souhla-

sí se zásahem do krajinného rázu, jakož i o tom, že souhlas nebude vydán. Závěr posouzení o možném zásahu do krajinného rázu ani posuzovací řízení samotné nelze řešit „vyjádřením mimo správní řízení“ (mimoprocesně).

- Předpokladem pro právní rozhodování o vydání, resp. nevydání souhlasu se zásahem do krajinného rázu, je existence krajinného rázu, který může být narušen. Krajinný ráz se posuzuje pouze tam, kde je pojmově možné, aby došlo k zásahu do něj, tedy existuje-li nějaký krajinný ráz, do něhož lze zasáhnout. Pouze tehdy je dána pravomoc správního orgánu ve věci rozhodnout. Přitom z hlediska smyslu zákona č. 114/1992 Sb. a dílčích ustanovení věnujících se krajinně a krajinnému rázu je zjevné, že krajinný ráz je chráněn pouze tam, kde jsou naplněny vnitřní i vnější znaky tohoto pojmu. Ostatně, pokud by tato vnitřní a vnější omezení neexistovala, pak by pravomoc správního orgánu byla neomezená, tudíž i protiústavní. Prakticky by se pak umísťování a povolování jakýchkoliv staveb, jakož i jiných činností neobešlo bez posouzení možného vlivu na krajinný ráz.

Zásadním úkolem orgánu ochrany přírody je posoudit, kdy je zásah do krajinného rázu natolik intenzivní, že je dán důvod nevydat souhlas ke konkrétnímu záměru, popřípadě uplatnit negativní stanovisko v rámci přípravy územně plánovací dokumentace. Při posouzení míry zásahu bude třeba vycházet z metodických návodů Ministerstva životního prostředí ČR, ze vzájemných vztahů dílčích ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. a z dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 24. července 2009, č. j. 6 As 14/2009 – 66, a ze dne 9. listopadu

2007, č. j. 2 As 35/2007 – 75). Aby orgán ochrany přírody mohl udělit souhlas se zásahem do krajinného rázu, musí v prvé řadě vyhodnotit, zda posuzovaná činnost může snížit či změnit krajinný ráz. Pokud je odpověď na tuto otázku kladná, musí správní orgán posoudit, zda tento zásah nevyklučuje zachování kulturních dominant krajiny a harmonické měřítko a vztahy v krajině.

Pokud jde o stavbu větrné elektrárny, jedná se nesporně vždy o cizorodý zásah do krajiny (Lapčík, 2015). Bylo by však proti smyslu zákona č. 114/1992 Sb. a priori vyloučit výstavbu větrných elektráren. Samotný fakt, že bude ovlivněn krajinný ráz, není a nemůže být důvodem pro vydání nesouhlasu s realizací stavby.

Znalecký posudek k posouzení dopadů na krajinný ráz

Orgán ochrany přírody, který vydává souhlas se zásahem do krajinného rázu, může a v zásadě má sám provádět potřebná expertní posouzení. Pokud však jeho zaměstnanci nemají dostatečné odborné znalosti, vyžádá si správní orgán externí odborný znalecký posudek. Posudky by ovšem neměly nahradit roli správního orgánu, která je pro postup podle § 12 zákona č. 114/1992 Sb. klíčová.

Posudky zaměřené na věcnou stránku problému, popisující krajinný ráz v dané oblasti, poskytují důležitý podklad pro rozhodnutí. Znalecký posudek však nemůže vyhodnocovat dopady záměru na krajinný ráz a doporučovat vydání souhlasného či nesouhlasného stanoviska. Orgán ochrany přírody nemůže ve svém rozhodnutí pouze odkázat na závěry znaleckého posudku. Své rozhodnutí musí vždy vlastními závěry náležitě odůvodnit.

Podle Rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. července 2009, č. j. 6 As 14/2009 – 66, lze citovat: *proto již z povahy věci znalec nemůže posuzovat změny kra-*

jinného rázu v důsledku jeho realizace (pozn. záměru výstavby zařízení pro výrobu z obnovitelných zdrojů energie), neboť to je věcí správního orgánu. Znalecké posudky měly toliko zhodnotit krajinný ráz a jeho složky, jako významné krajinné prvky, zvláště chráněná území, kulturní dominanty v krajině a harmonické měřítko a vztahy v krajině... Nejvyšší správní soud k tomu dodává, že orgán ochrany přírody do značné míry rezignoval na svoji úlohu, neboť stěžejní roli při rozhodování o vydání souhlasu sehrály právě uvedené znalecké posudky.

Větrné parky – snížení nebo změna krajinného rázu?

V této části uvádíme poznatky získané průzkumem spisové dokumentace ke konkrétnímu případu řízení o žádosti o souhlas se zásahem do krajinného rázu (Rozhodnutí o žádosti o souhlas se zásahem do krajinného rázu pro projekt Větrný park Vítězná, č. j. OŽP/5067-11/60-2011/kl.). Jednalo se o záměr výstavby větrného parku se dvěma větrnými elektrárnami značné výšky (stožár 119 m). Detaily případu nejsou pro účely tohoto příspěvku zásadní. Podstatné jsou argumenty, v nichž se jednotlivé subjekty vypořádávají s konfliktním vztahem mezi ochranou přírody a výstavbou větrné elektrárny.

V předmětném správním řízení se orgán ochrany přírody vypořádal se stanoviskem Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, se znaleckým posudkem, který dodal investor, se znaleckým posudkem, jehož vypracování zadával sám správní orgán, s dalším odborným znaleckým posudkem k vizuálnímu dopadu záměru a dále se závěrem zjišťovacího řízení podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí).

V následující části předkládáme stanoviska zainteresovaných subjektů ke stavbě větrných parků:

1. **Ve vyjádření Agentury ochrany přírody a krajiny ČR** je uvedeno, že výstavba zařízení, která využívají obnovitelné zdroje energie, přináší nový technicistní prvek do krajiny. Tento prvek je zvláště viditelný, pokud jde o stavbu větrných elektráren. Nicméně příkladem udržitelného využívání krajiny, což může do značné míry vyvážit cizorodé působení nového prvku v krajině. Dále se uvádí, že nelze provést jednoznačné objektivní posouzení estetického působení souboru větrných elektráren. Nicméně doporučuje se při estetickém hodnocení zohlednit funkci těchto staveb a pozitivní vliv na životní prostředí spočívající v tom, že dojde k celkovému snížení škodlivých emisí při výrobě elektrické energie.
2. **Z posudku k vizuálnímu dopadu záměru**, který zpracovalo sdružení podnikatelů G. L. I. pro investora Eldaco, a. s., lze zdůraznit závěr, podle kterého není možné obecně jednoznačně stanovit, zda dopad větrných elektráren v krajině je pozitivní nebo negativní. Větrné elektrárny jsou na jedné straně velmi rozměrná a částečně pohyblivá zařízení, na druhé straně mají kvalitní a elegantní design. V posudku se dále konstatuje, že do budoucna lze předpokládat ustálení postoje vůči větrným elektrárnám na neutrální úrovni, ovšem za předpokladu výběru vhodné lokality.
3. **Z posudku dodaného investorem Eldaco, a. s.**, zpracovaného znalkyní Ing. Eliškou Zimovou (posudek č. 16-2010; vyjádření pro účely umístění stavby ve vztahu k dopadu na krajinný ráz), jsou větrné elektrárny z funkčního hlediska obdobou historického využívání větrné energie větrnými mlýny.

Větrné elektrárny jsou hodnoceny pozitivně v tom smyslu, že představují ekologicky nejčistší výrobu energie. Dále je konstatováno, že jde o prvek pro českou a moravskou krajinu nový a neobvyklý, který je však znakem trvalé udržitelnosti. Znalkyně dále uvádí, že ochrana trvalé udržitelnosti je smyslem obecné části ochrany krajiny podle zákona č. 114/1992 Sb. Považuje tak za přijatelné, aby se nový znak – větrné elektrárny – stal znakem typickým pro vhodné části krajiny. Vhodné části krajiny jsou ty, které nejsou chráněny jako národní parky, chráněné krajinné oblasti apod.

4. **Znalecký posudek** si vyžádal též rozhodující Městský úřad Dvůr Králové nad Labem, odbor životního prostředí, který v zadání posudku požadoval formulování jednoznačného závěru, zda danou stavbu lze z hlediska ochrany krajinného rázu, ochrany významných krajinných prvků, ochrany biotopů a ochrany územního systému ekologické stability krajiny v dané lokalitě povolit či nikoliv. Dle názoru znalce Ing. Jiřího Vanžury, vyjádřeného v posudku č. 112/001/2011 pro Městský úřad Dvůr Králové nad Labem, lze stavbu v požadovaném rozsahu v dané lokalitě povolit, a to z toho důvodu, že vliv stavby na harmonické měřítko a vztah v krajině včetně vztahů estetických na dané místo je sice významný, protože rozměry staveb se vymykají místní poměrům, jedná se však o ovlivnění, které se objeví na relativně malém území. Dále je konstatován minimální vliv na významné krajinné prvky, biotopy a územní systém ekologické stability.

Z podkladů využitých pro správní řízení vyplývá, že pohled na stavbu větrných elektráren není

jednoznačně pozitivní ani negativní. Velký důraz je kladen na technické řešení, jehož základem je využití obnovitelných zdrojů energie. Podpora udržitelného rozvoje je tak v praxi poměřována se zájmem na ochraně přírody a krajiny v daném místě. Je-li konkrétní místo z krajinného hlediska méně hodnotné, pak může výstavba větrných elektráren dokonce představovat cenný nový krajinný prvek.

* * *

Vracíme se k otázce položené v úvodu: nakolik jsou změny pohledu na posuzování vlivu na krajinný ráz změnami právními nebo změnami faktickými. Z hlediska práva došlo na tomto úseku k několika změnám. Šlo však o změny procesního charakteru, které se nijak nedotýkali obsahu pojmu „krajinný ráz“ ani rozsahu posuzování možného snížení nebo změny krajinného rázu vlivem stavební či jiné činnosti. Na druhé straně z hlediska věcného – z hlediska výkladu pojmu „krajinný ráz“ v praktické činnosti správních orgánů – došlo ke změnám výrazným. Ve prospěch staveb využívajících obnovitelné zdroje energie došlo k uvolnění striktního hájení krajinného rázu jako zachované historicko-estetické přírodní charakteristiky krajiny. Hlavním argumentem pro toto rozvolnění je vyvážený vztah mezi zásahem do krajinného rázu a přínosem využití větrné energie pro společnost. Cílem ochrany krajinného rázu je snaha o zachování zjevných i skrytých hodnot a vlastností krajiny, jejichž zánik nebo setření způsobené činností člověka by znamenalo snížení kvality života obyvatel krajiny. Cílem využívání obnovitelných zdrojů energie je v zásadě totéž, tedy zlepšení kvality prostředí, snížení emisí, resp. imisní zátěže ovzduší při získávání energie z tradičních zdrojů a omezení závislosti na nich, což je důležité z hlediska trvale udržitelného roz-

voje (Obnovitelné zdroje energie, 2009). V době energeticky extrémně náročné je možné vnímat ono rozvolnění jako správnou cestu. Na druhé straně, výhledy do krajiny již nebudou stejné, budoucí generace nepocítí krajinu jako „nedotčenou přírodu“, ale jako krajinu technicky využívanou.

Literatura

- Dopady těžby břidlicového plynu a břidličné ropy na životní prostředí a na lidské zdraví. Štrasburk: Evropský parlament, 2011. ([www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2011/464425/IPOL-ENVI_ET\(2011\)464425_CS.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2011/464425/IPOL-ENVI_ET(2011)464425_CS.pdf))
- Knotek, J.: Ochrana krajinného rázu. 2017. (www.forumochranyprrody.cz/ochrana-krajinného-razu)
- Lapčík, V.: Posuzování vlivů větrných elektráren na životní prostředí. Životné prostredie, 2015, 49, 1, s. 29 – 33.
- Mazancová, E.: Posuzování krajinného rázu v urbanizovaném prostředí. 2017. (www.forumochranyprrody.cz/posuzovani-krajinného-razu-v-urbanizovanem-prostredí)
- Metodický pokyn č. 8 k vybraným aspektům postupu orgánů ochrany přírody při vydávání souhlasu podle § 12 a případných dalších rozhodnutí dle zákona č. 114/1992 Sb., která souvisí s umístováním staveb vysokých větrných elektráren. Věstník Ministerstva životního prostředí, 2005, 15, 6, s. 14 – 26.
- Obnovitelné zdroje energie. Povolovací proces. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2009. (www.mze.cz/oze)
- Svobodová, K.: Krajina a krajinný ráz ve strategickém plánování. Podklad pro samostatné rozšiřující studium v oboru prostorového plánování. Praha: Fakulta architektury ČVUT v Praze, Ústav prostorového plánování, 2011. (cvt.mapovyportal.cz/krajina_krajinný_raz.pdf)
- Weber, M.: Evropská úmluva o krajině a možnosti její implementace v oblasti koncepčních a plánovacích nástrojů pro realizaci krajinných politik. Urbanismus a územní rozvoj, 2007, 10, 1, s. 42 – 46.

JUDr. Tereza Snopková, Ph.D., snopkova@prf.cuni.cz

Katedra práva životního prostředí
Právnické fakulty Univerzity Karlovy, Nám. Curieových 7, 116 40
Praha, Česká republika